

Slovenski dom

Štev. 135

V Ljubljani, v sredo, 16. junija 1943-XXI

Leto VIII

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo 1116:

Drzen podmorniški napad na nasprotnikov konvoj En 10.000 tonski parnik potopljen, 7 zadetih

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1116 pravi:

Na zahodnem delu Sredozemskega morja je naša podmornica, ki ji poveljuje poročnik bojne ladje Luigi Andreotti iz Spezie, dvakrat na površini drzno napadla konvoj, ki je plul v močnem spremstvu, ter zadela dva parnika po približno 10.000 ton, od katerih kaže, da se je eden potopil.

Nemško letalstvo je napadlo pomorske cilje v vodah okoli Pantellerije, zadelo z bombami eno izkrcavalno vozilo ter 6 srednje velikih prevoznih ladij.

Nasprotnikovo letalstvo, ki je včeraj nastopilo nad Castelvetro, je včeraj izgubilo 6 strojev, in sicer tri nad Pantellerijo, enega nad rtom Spartivento v boju, enega na predelu pri Castelvetro po zaslugi protiletalskega topništva, eno pa je v plamenih tresčilo na tla v okolici Marsale.

Angleška letala so s strojnimi obdelovalci grške motorne jadrnice blizu Jonskih otokov. Nemški lovi so se zapletli v boj z njimi ter sestrelili dve letali vrste »Bristol Blenheim«.

Uspešen letalski napad na angleške ladje

Pri Pantelleriji so nemška letala z bombami zadela sedem prevoznih ladij
— Letalski napad na Bono — Krajevni sovjetski napadi pri Kubanu in Bjelovu odbiti

Hitlerjev glavni stan, 16. junija. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Severno od Kubana pa na odseku pri Bjelovu so se izjalovili krajevni sovjetski napadi.

Na morju pri Pantelleriji so brza bojna letala dosegle bombe zadetke na sedmih prevoznih ladih srednje velikosti. Nemška letala so bombardirala preteklo noč pristaniške naprave v Boni.

Pri oboroženih ogledniških poletih nad Atlantikom so nemška bojna letala hudo poškodovala pred portugalsko obalo neko trgovsko ladjo ter sestrelila v letalskih bojih štiri sovražna letala.

Angleški bombniki so prileteli preteklo noč nad zahodno nemško ozemlje. Zaradi bombnih zadetkov v stanovanjskih predelih, ki so povzročili znatna razdejavanja, je imelo predvsem prebivalstvo mesta Oberhausen izgube. Doslej so ugotovili, da je bilo sestreljenih 20 bombnikov.

V noči na 15. junija je letalstvo napadlo z bombami težkega kalibra posamezne cilje na področju Londona in v vzhodni Angliji.

Pri včerajšnjem napadu sovražnega letalskega oddelka na nemški ladijski sprevid so

Mogočen odmev zadnjih sklepov fašistovske stranke

Berlin, 16. junija. s. Tukajšnji časopisi objejujejo dolge razglase k besedilu poslanice, ki jo je tajnik fašistovske stranke naslovil na Duceja. Pripominjajo, da je ta poslanica najgloblji izraz čustev, ki prevevajo danes ves italijanski narod. Čim težji postaja položaj, — tako zahtuje — tem bolj kaže italijanski narod odločen sklep, da bo vztrajal in se boril do končne zmage. Fašistovska zvestoba in odločnost sta dobili v teh dneh — piše »DAZ« — izraza ne samo v besedah, temveč pogostokrat tudi v dejanjih. Pod tem vidikom je treba presojati načrt, ki obsega devet točk, načrt, ki si ga je postavilo vodstvo fašistovske stranke, ter vse ukrepe, ki bodo v zvezi s tem še izdani. Medtem ko sovražnik še vedno neumno govori o oslavitvi italijanskega notranjega bojišča, je govor tajnika fašistovske stranke jasen dokaz, da se je italijanska volja za boj okrepila. Dočim je sovražnik pokazal, da računa na zlom italijanskega notranjega bojišča, pa govor kaže, da so se najodločnejše strnile vse sile. Tudi glede tega, da hočejo z vso trdnostjo dopovedati, da je preteklost enaka sedanjosti, za Angleže in Amerikance ne bodo izostale kar najžalostnejše posledice. Nova Italija se je rodila v boju in v boju je tudi preskusila svoje ude. Italijanski narod se zaveda, kaj je njegova odločna naloga v sedanjem trenutku: dati skrajni dokaz svoji jekleni volji v sedanjem boju, volji, s katero se bori za svoj obstoj in za dosego pravičnega mesta med narodi na svetu.

»Berliner Börsen Zeitung« pa piše, da je vedenje Italije v vsem in povsem vredno najboljši

zvišen izročil njeno zgodovino. »Njen afriški imperij« piše omenjeni list, »je zasedel sovražnik. Njeni hrabri bojevniki so pretrpeli žalostne izgube, njeno prebivalstvo je podvrženo na trniti letalskim napadom angleško-ameriških gangsterjev, vojna se je približala njenim obalom, toda Italija zdaj bolj krčevito kakor kdaj koli stiska v svoji roki meč.« Nasproti sovražnikovim budalostim se postavlja danes geslo: »Verovat, pokoriti se, boriti se, geslo, ki ga je razglasil fašizem, ter geslo »Zmagali bomo!«, ki je ponosni bojni krik 45 milijonov Italijanov. Vedenje italijanskega vojske na bojišču — nadaljuje omenjeni nemški list — »in vedenje italijanskega civilnega prebivalstva po mestih in drugih krajih, ki jih sovražnik bombardira, kaže, da je ves italijanski narod brez izjeme trdno odločen, boriti se do končne zmage. Mi smo ponosni na te svoje tovariše, s katerimi se čutimo danes še tesneje povezani ko kdaj koli. Skratka, — končuje »Berliner Börsen Zeitung« — »skupno prenašamo danes žrte boja, jutri pa bosta naša naroda tudi skupno pobrala sadove zmage, za katero daje poročilo vojske in moralna sila osi.«

Kopenhagen, 16. junija. s. Tukajšnji listi z velikim poudarkom priobčujejo poslanico, ki jo je vodstvo fašistovske stranke naslovilo na Duceja, ter pišejo o odločnem boju, ki ga fašistovska stranka bide proti spekulaciji in črni borzi. Listi podčrtavajo poleg tega tudi nezlomljivo voljo, s katero hoče Italija povečati svojo kmetijsko in industrijsko izdelavo, ter pišejo o prizadevanju italijanskega naroda za dosego zmage, ki naj Evropi prinese nov red.

Budimpešta, 16. junija. s. Poslanica vodstva fašistovske stranke, ki jo je na Duceja naslovil tajnik, je našla močan odmev v tukajšnjih listih, ki jo priobčujejo na vidnih mestih ter ji pripisujejo velik pomen za dosego ciljev, ki so si jih Italijani v sedanjem boju postavili. Uradna »Budapesti Ertesit« piše naslednje: »Sklepe vodstva fašistovske stranke, ki v svojem jedru pomenijo totalno mobilizacijo v državi, je madžarska javnost sprejela z živim zanimanjem. Ta manifestacija vodstva fašistovske stranke je neizpodbiten dokaz, da je italijanski narod odločen upirati se do zadnjega ter se boriti za živ-

ljenjske pravice Italije s takšnim junaštvom, kakor ga je že večkrat pokazal. Vsa madžarska javnost — končuje članek svoja izvajanja — »brezmejno občuduje neuklonljivo vedenje prijateljskega italijanskega naroda ter z globokimi simpatijami in vero spremlja boj Italije v tem izrednem zgodovinskem trenutku.

Italijanski vladar obiskal Livorno

Livorno, 16. junija. s. Včeraj jutraj je nepričakovano dospel v Livorno vladar. V spremstvu župana je obiskal kraje, prizadete po letalskem napadu.

Tajnik stranke — član velikega fašističnega sveta

Rim, 16. jun. s. Uradni list je objavil vladarjev odlok, po katerem fašist Aldo Vidussoni preneha biti član v funkciji pri velikem fašističnem svetu. Fašistu Carlu Scorzi je priznalo svojstvo članstva velikega fašističnega sveta, ker opravlja posle tajnika fašistične stranke, in sicer za ves čas trajanja te funkcije.

Lepo pričevanje vere, vdanosti in zvestobe

Sassari, 15. junija. s. Pri zadnjem divjaškem letalskem napadu na Alghero je skvadrist Nunzio Caria izgubil šest od svojih desetih otročev. Skvadrist je zveznemu tajniku v Sassariju poslal tole pismo, ki ganljivo izpričuje vso vero in ponosno občutek vsega sardinskega prebivalstva: »Zahvaljujoč se vam za vse ljubeznive pozornosti, ki ste mi jih izkazali, vas prosim, da bi sprejeli izraze mojega najglobljejšega spoštovanja ter najgorečnejše vdanosti Duceju in revoluciji. V imenu prvega in drugega sprejemam veliko čast, da sem s krvjo svojih otrok prispeval k posvetitvi naše stvari, za katero se ves narod ob strani vojakov bojuje v prvi bojni črti. Proti uničevalcem omike, proti bogokletnikom in proti morilecem žena, starcev in otrok dvignem prav iz globine svoje duše kot skvadrist in vojak plamenč glas upanja in vere.«

Aglesko natolcevanje o razpoloženju italijanskega ljudstva

Rim, 16. jun. s. Londonski listi še kar naprej slepijo angleško javno mnenje glede pravega duševnega razpoloženja italijanskega naroda. Zdaj je namreč nastopil celo »Daily Mirror«, ki je neoprekosljivi zbirki bedarij angleškega časopisja dodal še naslednji biser: »Mussolini je sklicel veliki fašistični svet na nekako tajno in stalno sejo. Pravijo, da delajo obupne načrte za obrambo ob enajsti uri, da bi potolžili izžerpane Italijane.«

Dan mučnikov v baltičkih deželah

Berlin, 16. junija. s. Po vseh baltičkih deželah so predvčeršnjim slavili dan nešteti mučnikov, ki so jih v dobi boljševiškega gospodstva pobili ali odvedli agenti GPU. Na Letonskem, kjer znaša celotno število žrtev 36.000, od teh 1297 otrok in 2297 odeljanih v Sibirijo, so imeli to slovesnost v Rigi in ji je prisostvoval tudi generalni komisar za Letonsko, govoril pa je ob tej priliki generalni ravnatelj notranjega ministrstva. Po vseh čerkvah v Revalu so bile službe božje. Pri tej priliki so odkrili tudi spomenik žrtvam tisočev in tisočev estonskih državljanih, o katerih usodi daleč še ni nič znanega.

Vesti 16. junija

Marokanski kalif v španskem Maroku Muley El Hassan Ben El Mehd je sprejel v avdienco predstavnika Italije generalnega konzula Zappolija v Tetuanu, s katerim se je dalj časa razgovarjal.

Ameriški kmetijski urad sporoča, da je letošnji pridelek zelo slab, kajti že tri leta ni bil takšen, kakor je letošnji.

V San Sebastian je prispelo 230 ranjenecov iz španske »Sinje divizije«. Bili so toplo sprejeti ob oblasti in prebivalstva.

Španski poslanik v Rimu Fernandez Cuesta in japonski poslanik Hirokuro Hidaka sta obiskala tajnika stranke v palači Colonna.

V prisotnosti vojaških oblasti so bile v Madridu obrambne protiletalske vaje in pa vaje za hitro pomoč civilnemu prebivalstvu.

Ameriška letala so preletela Jutland in bližnje otoke, ne da bi metala bombe. Obrambne baterije so sestrelile tri letala.

Vsa Danska praznuje danes 274. letnico narodno zastave, ki so jo prvič nosili leta 1219. pri pohodu danskih katoličanov proti estonskim pogonom.

V prisotnosti berlinskega poslanika Alfierija, visokih zastopnikov civilnih oblasti in velikega števila prebivalstva so odprli v Celovcu podružnico nemško-italijanskega društva.

Iz neznanega vzroka je prišlo do eksplozije in velikega požara v kemični tovarni v ameriškem mestu Charlestonu.

V srednjeameriški republiki Honduras so razglasili obredno stanje zaradi protivladnega gibanja, ki ga vodila general Davila in voditelj opozicije Umamo.

Seja senatne komisije za zunanje zadeve in finance

Rim, 16. junija. s. Pod predsedstvom senatorja Salate in v navzočnosti državnih tajnikov za zunanje zadeve in finance se je sešla komisija za zunanje zadeve, za trgovsko zamenjavo in za carinsko zakonodajo. Senator Salata se je zahvalil predsedniku senata za imenovanje ter je prisrčno pozdravil člane komisije. Potem je poslal vdan pozdrav Duceju, predsedniku vlade in zunanjemu ministru, ter prosil državnega tajnika Bastianinija, ki Duceju tako vrlo pomaga pri vodstvu ministrstva, naj bo tolačen čustev vse komisije. Na koncu je povzdignil misel k Vel. Kralju in Cesarju, simbolu in poročstvu za edinost in bodočnost Italije. (Živo odobravanje.) Komisija je potem razpravljala

o dveh zakonskih načrtih za gospodarsko ureditev preseljevanja tujerodcev in nemških državljanov iz Italije v Nemčijo in za razdelitev bremen, ki izvirajo iz odškodnin tujerodcem in nemškim državljanom, ki se selijo v Nemčijo. V razpravi so sodelovali predsednik, državni tajnik za zunanje zadeve ter poročevalca Giuseppe Gentile in Pittacco.

Maršal Antonescu obhajal 61. rojstni dan

Bukarešta, 16. junija. s. Maršal Antonescu je včeraj dopolnil 61. leto starosti. Rumunski listi so ob tej priliki tolačili čustva vsega romunskega naroda, ki vidi v svojem voditelju vzor in voljo po uresničitvi vseh narodnih teženj, ter maršalu izreka najtoplejša voščila, da bi zmagovito zaključil boj, ki ga vodi. Listi popisujejo obširno in globoko spremembo v narodovem življenju pod maršalovim vodstvom. Antonescu se je lotil vodstva, ko je bil romunski narod na tem, da utone, in z malo besedami, toda mnogimi dejanji se mu je posrečilo, da je z mečem v roki uklonil zunanega in notranjega sovražnika. Maršalovo življenje se docela sklada z življenjem naroda samega in njegova težnja so tudi težnje romunskega naroda.

Poljske čete morajo prepeljati v Anglijo zaradi Katyna

Ankara, 16. jun. s. Po poročilih, ki so dospela v turško prestolnico, so na podlagi razgovorov med Sikorskim in generalom Wilsonom v Bagdadu sklenili, da bodo postopoma prepeljali vse poljske čete s srednjega vzhoda v Anglijo. Po odkritju strahotnega zverstva v Katynu je med poljskimi in sovjetskimi četami v Iranu čisto prišlo do hudih spopadov. Angleške vojaške oblasti menijo, da so poljski vojski tako pobiti, da je močno dvomljivo, da bi se hoteli boriti za zavzeznike koristi. Zato so se odločile prepeljati jih v Anglijo, češ da jih bodo tu lažje nadzirali. Prve skupine poljskih vojakov so menda že na potu.

Rusija ogroža nordijske države

Stockholm, 16. jun. s. Rusija se na tihem pripravila, da bi dobila odločen vpliv na severne države, zlasti še v Skandinaviji. Ze to dejstvo samo bi moralo Švedsko nagniti, da bi bila stalno na straži ter na vse pripravljena. Ni dvoma, da Sovjetska Rusija Švedsko ogroža. Če Rusija nasprotuje strnjeni skupnosti nordijskih držav, je jasno, da ima svoje načrte proti svobodi in neodvisnosti teh držav. V znameniti atlantski izjavi je bilo rečeno, da bodo zavezniški majhnim narodom jamčili svobodo. Nordijske države bodo storile bolj, če bodo same skrbale za svojo svobodo, ker bi morale po izkustvu vedeti, kako majhno veljavo imajo take izjave, ki imajo samo propagandni namen.

admirali, ki so streljali na zavezniške in služili izdajalcu Pétainu. Hočejo imeti počteno, spoštno, odkritosrčno in navdušeno javne delavce, ljudi, ki bodo vdano prenašali najhujše žrte. Navzlic slovesnim zagotovilom v Alžiru ni svobode tiska, zborovanj in združevanja. Te komunistične poslanice so pred kratkim spustili iz ječe Maison Carrée.

Odlok o obveznem ovajanju vsega, kar se tiče državne obrambe

Rim 16. junija. s. Uradni list prinaša kr. odlok z dne 12. aprila 1943, št. 469, ki bo začel veljati danes in ki določa obvezno ovajanje vseh dejstev, ki se tičejo varnosti države. Odlok pravi:

1. Kdor ve, da je na državnem ozemlju priča o eni ali več osebah, ki pripadajo nasprotnikom oboroženim silam ali ki so nasprotnikovi volniti, kdor ve za izvedbo ali pripravo sabotažnih dejanj na ladjah, letalih, železnicah, cestah, tovarnah, skladiščih in drugih napravah, ki se kakor koli tičejo vojaške obrambe in sile naroda v vojni, pa tega takoj ne ovadi vojaški oblasti ali oblasti javne varnosti, se kaznuje z zapornom do 5 let, če dejanje ne pomeni hujšega prestopka.

Vojna na Tihem morju bo dolga in huda

Buenos Aires, 16. junija. s. Vojna na Tihem morju bo hudo počasna, je dejal bivši angleški minister Hoare Bellicha v članku, objavljenem v »Razonu«. Kar zadeva letalsko in pomorsko vojno, je treba upoštevati, da je Japonska mnogo močnejša, kakor je bila v začetku vojne. Pokrajine, ki jih je Japonska osvojila, so njeno vojaško moč neznansko okrepile in po vojnem sodelovanju domačega prebivalstva dobiva Japonska povsod čedalje več furovin. Stevilne ladje, ki so jih v azijskih pristaniščih dobili Japonci, ter mnoga

uporabna pristanišča in novo zgrajena sidrišča na Javi ter na Filipinih krepijo japonsko moč. Hoare Bellicha v članku poudarja, da so Japonci v bojih po pragozdovih nedvomno močnejši in v tropskem vojskovanju odpornejši. Zato bo treba za vojno na Tihem morju znatno zvišati zavezniško letalsko silo. Za zdaj pa je položaj glede strateških letalskih posojank v Aziji precej žalosten. Za odločen napad na Japonsko bo treba najprej osvojiti te letalske posojanke, kar bo zahtevalo dolge in hude boje.

koncu pismo opozarja stare švedske komuniste, da je razpust kominterne le začasen, dokler bo trajala sedanja vojna.

Komunisti nasprotujejo zavezniški politiki v Francoski Afriki

Tanger, 16. junija. s. Tudi komunisti so nezadovoljni s položajem, ki je nastal v francoski Afriki po angleško-ameriški zasedbi. Prav zdaj, ko napenjajo vse sile, da bi prišlo do kakršnega koli sporazuma med De Gaulleom in Giraudjem, je 26 komunističnih poslancev iz Alžira objavilo oklic, v katerem hudo obtožujejo sedanjo vladno v Alžiriji. Oklic pravi med drugim, da je položaj neznozen in nevaren za državo. Francozi v domovini ne trpe gladi in preseljevanj zato, da bi videli, kako se bodo na čelu njihove vojske in vojne mornarice prikazali generali in

Komedija z razpustom kominterne v novi luči

Stockholm, 16. junija. s. Komedija z razpustom kominterne prihaja v novo luč. Po nekaterih podatkih, ki jih je izblebetal neki ruski uradnik, je osrednji odbor švedske komunistične stranke že pred nekaj meseci dobil navodila glede razpusta kominterne. Po teh podatkih bo Dimitrov še naprej držal v rokah vajeti mednarodnega komunizma, in sicer na skrivaj, prepovedan pa bo vsak neposredni stik med švedsko komunistično stranko ter med sovjetskimi poslaništvom v Stockholmu. V pismu, ki ga je dobila švedska komunistična stranka pred razpustom kominterne, je tudi trditev, da bo revolucija, ki mora izbruhniti v Evropi, dala poročstvo za zmago boljševizma na vsem svetu. Na

Dal 7 al 21 giugno vengono emesse due serie di

BUONI DEL TESORO QUINQUENNALI 5% A PREMI

di L. 5 miliardi ciascuna

Interessi e premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 5% dal 15 giugno fino al giorno del versamento; per le sottoscrizioni eseguite dal 7 al 14 giugno vengono invece corrisposti ai sottoscrittori gli interessi 5% dal giorno del versamento fino a tutto il 14 giugno detto.

Le sottoscrizioni vengono eseguite solo in contanti, ma vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 5 miliardi di Buoni concorre annualmente a n. 10 premi per un ammontare complessivo di L. 10.000.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C. Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Tutte le altre Banche, Banchieri, e Banche Popolari, nonché tutti gli Agenti di Cambio rappresentati nella firma dell'atto consortile dagli Istituti e dalla Compagnia Finanziaria sopra menzionati.

Od 7. do 21. junija bosta emitirani dve seriji

5 LETNIH 5% ZAKLADNIH BONOV s PREMIJAMI

vsaka po 5 milijard lir

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bodoče davčine

EMISIJSKA CENA: 97 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 5% obresti od 15. junija do dneva vplačila; za vpisovanja od 7. do 14. junija pripadajo vpisnikom 5% obresti od dneva vplačila do vključno 14. junija.

Vpisovanje se lahko opravi samo v gotovini, toda sprejemajo se kot gotovina kuponi, dopušteni za vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 5 milijard lir Bonov odpade letno 10 premij v skupnem znesku 10.000.000 lir, ki se trebajo vsakih šest mesecev. Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijskemu konzorciju pod vodstvom zavoda Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banca Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Provincie Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banchieri — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e d'Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banco Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per le Strade Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banco Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C. Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Vse ostale Banke, Bančniki, Ljudske Posojilnice kakor tudi vsi menjalnični Agenti, ki so člani zgoraj omenjenih zavodov in družbe »Compagnia Finanziaria«.

EIAR - Radio Ljubljana

Sreda, 16. junija, 7.30 Slovenska glasba — 8. Napoved časa. Poročila v italijanski — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Napevi in romanci — 13. Napoved časa. Poročila v italijanski — 13.10 Poročila Vrhovnega Po-

veljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.12 Klasični orkester — 14. Poročila v italijanski — 14.10 Koncert malega orkestra, vodi dirigent Stane Lesjak — 15. Poročila v slovenski — 17. Napoved časa. Poročila v italijanski — 17.15 Koncert pianista Adamič-Golob — 19. »Govori-mo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Le-ben — 19.30 Poročila v slovenski — 19.45 Po-litični komentar v slovenski — 20. Napoved

časa. Poročila v italijanski — 20.20 Orkester »Armonia« vodi dirigent Segurini — 20.50 Orkestralno glasbo vodi dirigent Petralia — 21.15 Koncert Ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pfeiffer — I. violina, A. Dermelj — II. violina, V. Sušteršič — viola, C. Sedlbauer — čelo) — 22. Predavanje v slovenski — 22.10 Koncert Adamičevega orkestra — 22.45 Poročila v ita-lijanski.

Kolumb odkriva Ameriko

Sreda, 24. oktobra. — »Nekako ob polnoči sem dvignil sidra od ritca otočička, ki leži na severnem robu otoka Izabela, da bi krenil proti Kubi, o katerem mi ljudje, katere od San Salvadorja vozim s seboj, pripovedujejo, da je razsežna in da tam cvete trgovina, da je tam zlato, dišave in veliko brodevje in mnogo prekupčevalcev. Kuba leži v zahodno-jugozahodni smeri. Mislim, da se ne motim, ako rečem na podlagi številnih podatkov, ki jih imam sam, ali pa sem jih dobil od otočanov, čeravno ne razumem njihovega jezika, da gre za otok Cipang, o katerem pripovedujejo čudovite stvari in kateri bi moral po zemljepisnih kartah in po zemljevidih, ki sem jih imel v rokah, ležati nekje tod okrog.«

»In tako sem plul prav do jutra proti zahodu-jugozahodu, ob zori pa je prenehal veter in dež, ki je padal vso noč. Do poldneva sem napredoval ob pičlem vetru, ki pa je pozneje ugodno zapihal, da so se napela prav vsa jadra moje ladje.«

»Tako sem prevozil svojo pot prej, kakor sem pričakoval. Pot je bila dolga okrog sedem milj. Ker je pritisnil močan veter in ker nisem vedel, koliko je celotne poti do imenovanega otoka Kube, nisem hotel odkrivati dežele ponoči. Vsi ti otoki imajo naokrog plitvine in ni mogoče vreči sidra bliže kakor za dva streljaja stran od obrežja. Razen tega je globina neenakomerna in se vrste sedaj pečine sedaj pa čeri, in zavoljo tega se ne da priti do obrežja drugače kakor podnevi.«

»Toda medtem je veter naraščal in nam omogočil, da smo prevozili precejšnjo pot. Postal sem nesiguren, kajti temno je bilo kot v rogu, dež je pa lil, in zato sem ukazal, naj snamejo

jadra. Tako vso noč nismo napredovali več kakor za dve milj. Četrtek, 25. oktobra. — Ko je vzhlo sonce, je Kolumb plul do devetih proti zahodu-jugozahodu. Ko so ladje prevozile pet milj, so spremenile smer in krenile proti zahodu. Nekako v daljavi pet milj so zagledali sedem ali osem otokov, ki so se nizali od severa proti jugu. (To so bili mali otoki Bahama, Jumentos, na severu pa Banco di Colombo.)

Petek, 26. oktobra. — Kolumb je z južne strani prispel do teh otokov in po pet ali šest miljah našel primerno globočino. Tam je vrgel sidra.

Indijanci, ki jih je imel s seboj, so mu dejali, da so imeli oni s svojimi barčicami od tukaj pa do Kube za poldrug dan vožnje. Njihove barčice so iztesane iz enega samega debla in nimajo jader.

Od tukaj je odplul proti Kubi, ker je na podlagi podatkov teh Indijancev o njeni velikosti in obilju zlata in draguljev mislil, da je to iskani otok, namreč Cipang.

Sobota, 27. oktobra. — Ob vzhodu sonca so dvignili sidra in od teh otokov, katerim je Kolumb dal ime Peščeni otoki zavoljo plitvin vzdolž južne strani, odpluli za kakih šest milj na odprto morje.

Preden so zapazili zemljo so vso noč posedali in počivali, ker je močno deževalo. V soboto so prav do sončnega zatona prevozili v smeri proti jugo-jugozahodu 17 milj.

Odkritje in raziskovanje Kube.

Nedelja, 28. oktobra. — Od tega kraja je Kolumb odšel proti jugo-jugozahodu, proti otoku Kubi in se obrnil v smer, ki se mu je zdela najbližja.

Zato je zavil v tok prekrasne reke, ki ni bila nič nevarna niti ni imela plitvin. Ob vsem dolgem obrežju, mimo katerega je plul, je bila sama čista voda, ki je bila zelo globoka prav do obrežja. Izliv reke je bil širok dvanajst sežnjev, kar je za-

dostovalo, da so lahko pluli po njej. Kolumb se je zasidral v notranjosti, približno za streljaj od obrežja. (Blizu sedanjega pristanišča Nuevitas.)

Kolumb pravi, da še ni nikdar videl tako lepe lege. Rečna obala je bila vsa v cvetočih in bujno zelenih drevih, po kakovosti različnih od naših. Bila so polna cvetja in najrazličnejši sadežev, sredi njih pa so v velikem številu presladko žvrgoleti ptiči in ptice. Zelo veliko je bilo palm, različnih od onih v Gvineji in Španiji. Bile so srednje velikosti, spodaj brez koženice, pa s tako širokimi peresi, da z njimi prebivalci pokrivajo strehe svojih hiš. Tla so bila ravna in enakomerna.«

Kolumb se je spustil na čoln in prispel na zemljo. Od tam je krenil proti dvema hisama, v katerih naj bi po njegovem mnenju prebivali ribiči. Čim so ga domačini zagledali, so iz strahu pobegnili. V eni od hiš je naletel na psa, ki ni lajal, v obeh pa našel mreže iz palmnih vlaken, vrvice, rožen trnek, koščene ostve in druge ribiške priprave, v notranjosti pa več ognjišč. Kakor je vse kazalo, je imelo v slehernem stanovanju po več oseb svoje zavetje. Ukazal je, da se nihče ne sme dotakniti ničesar, kar je bilo v stanovanjih in tako se je tudi zgodilo. Rastlinje je bilo tako veliko kakor v Andaluziji aprila in maja, videl pa je tudi mnogo pese.

Vstopil je na čoln in zaplul po reki prav do neke velike vzpetine. Kakor sam pravi, je užival ob pogledu na te vrtove in gozdčice in nad petjem ptic, da bi skoraj pozabil na svojo pot in na povratek. Pristavlja, da je ta otok najlepši, kar jih je kdaj videlo človeško oko. Bogat je tudi na izbornih pristanščih in globokih rekah. Po njegovem mnenju tam morje ne valuje preveč in ne buta ob obrežje, kajti rastlinje sega prav do morskega obrežja. Kaj takšnega ni mogoče opaziti tam, kjer je morje razburkano. Pa tudi od trenutka, ko je začel med te otoke, ni doživel nobenega vrtinca ali viharja več.

Ljubljana**Koledar**

Sreda, 16. rožnika: Il. kvatre; Fr. Regis, spoznavalec; Ludgarda, devica.

Četrtek, 17. rožnika: Adolf, škof; Nikanedr mučenec; Gundulf, škof; Sabel, mučenec.

Obvestila

Sadarska in vrtnarska podružnica Ljubljana I sporoča svojim članom, da je nabavila več razpihalnikov za tobačni prah zaradi zatiranja uši na fižolu in drugi povrtini. Razpihalnike dobijo člani na posodo proti majhni obratnini pri društvenem pregledniku g. T. Drenigu, Cesta v Rožno dolino 36. Istotam dobijo lahko tudi tobačnega prahu. Podružnica dobavlja po naročilu tudi škropljenje s tobačnim izvlečkom proti ušem na sadnem drevju in jagodičju, fižolu in drugi povrtini. Pismena naročila na podružnični naslov: Erjavčeva 4/II desno.

Ljubljansko gledališče**Drama:**

Sreda, 16. junija ob 18.30: »Stari in mladi.« Red A.

Četrtek, 17. junija ob 18.30: »Skupno življenje.« Red četrtek.

Petek, 18. junija zaprto.

Opera:

Sreda, 16. junija ob 18: »Vnebovstje B. D. M.« Red sreda.

Četrtek, 17. junija ob 18: »Traviata.« Izven.

Petek, 18. junija ob 18: »Tiha voda.« Red A.

Kazni zaradi prekoračenja cen življenjskih potrebščin

Urad za kontrolo cen na Visokem komisariatu je kaznovati zaradi prekoračenja maksimalnih cen oziroma nedovoljene spekulacije z življenjskimi potrebščinami: Sever Maki, trgovec, cesta Anžle Reč št. 3, kaznovan z globo 10.000; Kustelic Anžle, posestnik, Susica št. 18, kaznovan z globo 10.000; Suštar Franc, trgovec, Dolenjska cesta št. 12, Ljubljana, kaznovan z globo 10.000; Dolničar Alojzij, gostilničar, Gradišče št. 13, Ljubljana, kaznovan z globo 10.000; Kregar Ciril, trgovec, Medvedova ul. št. 8, Ljubljana, z globo 2000; Kalmari Marija, gostilničarka, Medvedova, 8, Ljubljana, z globoko 1000 in 10 dni zapore obrata; Zalažni Vincencij, Konzuma zadruga, Janševa ul. 7, Ljubljana, z globo 1000; Božič Ivan, trgovec, Gerberjevo nabrežje 18, Ljubljana, z globo 1000 in 10 dni zapore obrata; Junker Alojzija, prodajalka, Mala Colnarska ul. 6, Ljubljana, z globo 1000; Kovačič Anton, lastnik mlekarne, Celovška ul. 69, Ljubljana, z globo 1000; Hotko Marija, prodajalka, Nandjeljeva ul. 7, Ljubljana, z globo 500 lir in 10 dni zapore obrata; Pečovnik Helena, prodajalka, Nandjeljeva ul. 7, Ljubljana, z globo 500 lir; Orel Terezija, trgovka, Galjeva 174, z globo 500 lir; Krmar Marija, prodajalka, Nove Jurske 9, z globo 1000; Planinšek Ivana, posestnica, Mandeljeva ul. 15, Ljubljana, z globo 1000; Zaidaršič Neža, sužnjica, Kopališka ul. 8, Ljubljana, z globo 1000; Zorko Marija, gostilničarka, Društvena ul. 34, Ljubljana, z globo 1.500; Kern Frančiška, posestnica, Samova ul. 4, Ljubljana, z globo 1000 in 8 dni zapore obrata; Culberg Jurij, trgovec, Kolodvorska ul. 34, Ljubljana, z globo 1500; Zajec Ana, prodajalka, Krakovska ul. 3, z globo 1000 in 10 dni zapore obrata; Cemažar Marija, posestnica, Nandjeljeva ul. 4, Ljubljana, z globoko 1000; Brekvar Ivana, posestnica, Nandjeljeva 3, Ljubljana, z globo 1000; Čizman Alojzija, posestnica, Vel. Stradon 12, Ljubljana, z globo 1000; Goli Urška, posestnica, Trnovska ul. 1, z globo 1000; Goršič Marija, posestnica, Mivka 2, z globo 1000; Klavžar Marija, posestnica, Zhašnikova ul. 12, Ljubljana, z globo 1000; Stresen Marija, trgovka, Trnovska ul. 8, Ljubljana, z globo 1000; Gros Marija, posestnica, Mišinska 69, Ljubljana, z globo 1000; Vehar Ivana, posestnica, Gradaška 12, Ljubljana, z globo 1000; Novak Ivana, posestnica, Zaloška cesta 175, Ljubljana, z globo 1000.

Iz Dolenje vasi

Regulacijska dela na dolenjevaškem polju lepo napredujejo, kar je omogočil Visoki komisariat z zadostno dotacijo. Ta teden se bodo začela glavna dela pri Krzni loki, kjer bodo napravili močan odtok vodovju, ki ob povodnji nastane največje na tem predelu, kjer se združijo Rakitniška, Ribnica in Bistrica. Ko bo to delo izvršeno, si bo kmetijsko gospodarstvo v dolenjevaški občini zelo opomoglo, kajti takih povodnji, kot so bile vrsto let zaporedoma, včasih tudi tri v enem letu, verjetno več ne bo.

Dolenja vas bo dobila pitno vodo. Dolenja vas in Prigorica sta navezani na uporabo vode iz potoka, ki je pa vse prej kot zdrava, po analizah dokazano neuzitna. Posledica tega so česti primeri nalezljivih bolezni, kar se je posebej pokazalo v preteklem letu. Zdej je Visoki komisariat započel že dano zaželeno akcijo, da Dolenjo vas in Prigorico oskrbi z zdravno pitno vodo. Za nameravani vodovod bo zajeta voda v domačem studencu v Obrhu. Ljudje že komaj čakajo, da se to veliko pomembno delo izvrši čimprej, kajti pomanjkanje pitne vode je za obe vasi zelo pereč problem.

Živinorejska selekcijska zadruga uspeva. Živinorejska selekcijska zadruga v Dolenji vasi je imela pred kratkim občni zbor, na katerem se je pokazalo njeno uspešno delovanje v kmetijskem gospodarstvu. Zadruga ima več plemenjakov, da dviga in vzdržuje živinorejo. Svojim članom naroča tudi umetna gnojila. Dokaz njene aktivnosti je dejstvo, da je članom v enem samem letu preskrbel šest vagonov umetnih gnojil. Ima pa zadruga tudi svojo živalsko zavarovalnico. Zadruga stalno narašča ter se število njenega članstva bliža stotici.

10.

Ker je najmlajši sin dejal, da je že hudo lačen, mu je najstarejši vzel hlebec:

»Oče nam je velel, da si moramo kruh, lepo razdeliti in drug drugemu pomagati. Jaz sem pa poleg tega najstarejši, zato me moraš ubogati!«

Vzel mu je hlebec, ki sta si ga starejša dva med seboj razdelila. Najmlajši je lačen jokal in z njim duša v lipovih vejah.

11.

Ko sta starejši brat in srednji pojedla hlebec najmlajšega, sta legla potrebuški na zemljo, z rokami si podprla glavi in nekaj premišljevala.

Najmlajši pa je zaradi dolge poti in gladu legel ob strani, trdno zaspal in sanjal o drovski koči na zeleni planini in o ljubem očetu.

12.

Medtem pa sta njegova brata tuhtala in premišljevala isto misel, saj sta oba bila enako zlobna in trdosrčna, namreč, kako bi se znebila najmlajšega brata.

»Brez noruka nama bo laže živeti v svetu! Veš kaj, kar zdajle med spanjem se ga iznebiva!« je predlagal najstarejši in srednji brat je bil s tem sporazumen.

Športne vesti

Važen sestanek članov, tudi tistih, ki so na začasnem bolniškem dopustu, Zbora nogometnih sodnikov, bo danes, v sredo, ob pol sedmih zvečer, v posebni sobi restavracije Slamič. Sestanek je strogo obvezen. — Predsednik.

Hermes: lahkoatletika sekcija. Naprošajo se vsi lahkoatletski (moški in ženske), da se udeležijo članskega sestanka v sredo, dne 16. junija t. l. ob 18 v klubskih prostorih na igrišču. — Zaradi razgovora glede bližnjih tekmovanj prosim točno udeležbo.

»SLOVENSKI DOM«

izhaja vsak delavnik ob 12. Urejuje: Mirko Javornik. Izdajatelj: inž. Jože Sodja. Za ljudsko tiskarno: Jože Kramarič, vsi v Ljubljani. Uredništvo in uprava: Ljubljana, Ljudska tiskarna, Kopitarjeva 6. Telefon 40-01 do 40-05. Mesečna naročnina 11 lir, za tujino 20 lir. — Posamezna številka 50 cent.

Značilen Timošenkov oklic na poljske vojake

Nov dokaz, s kakšnimi »bratskimi« čustvi so Sovjeti sprejeli poljske častnike po razpadu poljske države

Italijanski poročevalski urad »La Corrispondenza« prinasa — v italijanskem prevodu — celotno besedilo letaka, ki ga na široko razširili Timošenkov agentje med poljskim vojaštvom med sovjetsko-poljsko vojno. Iz besedila tega letaka se očitno vidi, da je Sovjetska zveza že tedaj začela prav po načrtu trebiti poljske častnike prav na isti način, kakor dokazujejo strahotna odkritja v Katynskem gozdu.

Omenjeni letak takole kliče poljskim vojakom: »Vojaki! V zadnjih dneh je bila poljska armada končno veljavno uničena. V Tarnopolu, Galicu, Rovnu in Dubnu je nad 60.000 ljudi prostovoljno prestopilo na našo stran.

Vojaki! Kaj vam torej preostane? Čemu in proti komu se borite? Čemu se igrate s svojim življenjem? Vaš odpor je brez haske. Častniki

vas zapeljujejo k noremu početju. Oni sovražijo vas in vaše družine. Postrelili so vaše zastopnike, ki ste jih bili poslali, da bi razpravljali o pogojih za vdajo. Ne verujte svojim častnikom. Častniki in generali so na strani vaših sovražnikov. Oni hočejo vašo smrt.

Vojaki! Pobijte svoje častnike in svoje generale! Ne pokoravajte se poveljem svojih častnikov. Preženite jih iz svoje dežele in le korajžno stopite na našo stran, med svoje brate, v rdečo armado! Tu bodo z vami lepo ravnali! Pomislite le na to, da edino rdeča armada lahko reši poljski narod pred nesrečo te vojne in da vam edino rdeča armada lahko da možnost, da začnete spet z mirnim življenjem. Morate nam verjeti! Rdeča armada Sovjetske zveze je vaša edina prijateljica! Sledi podpis E. Timošenka, poveljnika na ukrajinskem bojišču.

Zmešnjava, lakota in anarhija,

to je tisto, kar bi Amerikanci dali Evropi in svetu, če bi zmagali

Zadnjič je govoril na nekem zamorskem vseučilišču v severni Kanadi ameriški podtajnik Sumner Welles o ureditvi sveta po vojni. Ton njegovega govora — pravi poročilo iz Rima — je bil prav podoben tistemu, ki ga je imel ob koncu prejšnje svetovne vojne ameriški predsednik Wilson.

Cilji, ki si jih je zastavil tedaj Wilson — nadaljuje omenjeno poročilo iz Rima — in ki jih je zdaj skoraj dosledno povzel državni podtajnik Welles, so potem postali podlaga za Zvezo narodov, kakor si jo je zamislil Wilson. Tako Wilson kakor zdaj Sumner Welles imata v mislih ustanovitev mednarodne armade, mednarodnega sodišča, odpravo drugih armad, ustanovitve posebnega odbora za preresetavanje gospodarskih in finančnih vprašanj ter dati vsem narodom enake pravice.

Glede na to je Sumner Welles dejal: »Amerikanci morajo upoštevati, da smo, če smo od prejšnje svetovne vojne dalje mogli igrati svojo vlogo za ohranitev miru na svetu, morali plačati naravnost malenkost v denarju in dobrinah v primeri s tem, kar bi morali plačati zdaj, da zmagamo!«

»La Corrispondenza« pripominja, da si smisla tega stavka nikakor ni mogoče raztolmačiti. Res je, pravi, da so bili Amerikanci po prejšnji svetovni vojni povsem zmogni zagotoviti svetovni mir, ki ga je bil obljubil narodom Wilson s svojimi štirinajstimi točkami. L. 1918. so bile Združene ameriške države najmočnejša

sila in Francija je bila tedaj prav tako kakor Anglija odvisna od njih. Tedaj pa je zadostovala ena sama Wilsonova beseda, da se vzpostavi znosen mir. Toda Amerikanci so se zadovoljili

Portugalski glasovi o razpustu kominterne

Lizbona, 15. junija. s. Portugalski listi ponovno vneto razpravljajo o komunistični spletki, ki jo predstavlja razpust kominterne. List »Diário da Manhã« s posmehom piše o tem, kako je maršal Stalin tretjo internacionalo na videz ustrelil v hrbet, tako da bi bili vsi prepričani, da so posamezne komunistične stranke postale neodvisne in narodne. List smeši to otročarijo, ki naj bi preslepila samo nevedne in lahkovjerne, ter zavrača vsako nevtralnost Portugalski v boju proti vojakom sovjetske Zveze, ki so samo odposlanci ruske komunistične stranke, ker jih vodi in prevaja le misel na svetovni komunizem. Komunistična stranka, nadaljuje list, je ena sama stranka, ki ne pozna nobenih mej ter hlepi po oblasti nad vsem svetom po revoluciji. Naj ji spremenijo ime in naj jo razpustijo stokrat, da bi uspevali narodno zavest ter oslabil nasprotnike, komunistična stranka bo vedno živeła, dokler ne bosta duša in obraz te spake ubogine. List »Voze« pravi, da komunistična nevarnost z raz-

le s tem, da so povzročili na evropski celini nedopovedljivo zmedo, potem po so tej celini takoj obrnili hrbet. V trenutku, ko bi bila ameriška politika lahko slavila svojo zmago, je izkazala vso svojo nesposobnost.

Iz Wellesovega govora se lahko vidi, da Amerikanci tudi v primeru zmage ne bi mogli dati Evropi nič boljšega, kakor pa so ji dali leta 1918. Kakor se je ameriška politika tedaj zadovoljila le s tem, da je zasejala po Evropi nered in zmedo, — piše »La Corrispondenza« — tako je tudi zdaj Welles, ki je govoril o povojnem času, čisto določno povedal, kako si Amerikanci povojni čas predstavljajo, saj je dejal dobesedno: »Mi vsi se moramo zavzeti za to, da bomo kos položaju, ki bo nastal po končani vojni. Po nekaterih deželah, ki so jih bile zasedle osne sile, bo na milijone in milijone ljudi pomrlo od lakote. Povsod na svetu bo zavladala zmeda in po nekaterih deželah anarhija. V tej prehodni dobi bodo »zavezniški narodi, kakor se zdi, imeli priliko, priti do medsebojnega soglasja glede ureditve sveta.«

Ne bi si bilo torej težko predstavljati načrta, ki ga imajo Združene ameriške države z Evropo po vojni: lakota, zmeda in anarhija, edina protitež pa neka Zveza narodov, kakršna koli že, v kateri bi gospodovala po ozemlju največja evropska sila, ki bi bila v tem primeru Sovjetska zveza, kakor je bila leta 1918. Francija. Pred nami je torej samo druga, še slabša izdaja strašnih let, ki jih je versajska pogodba vsilila Evropi in končno vsemu svetu. Res ni preveč zapeljivo, kar imajo Amerikanci v načrtu, pripominja k temu omenjena italijanska agencija.

pustom kominterne ni odpravljena. Nadalje piše, da listina, ki so jo podpisali Passionaria, kruti Marty in človeška zvež Dimitrov ter drugi tovariši, nima nobene veljave. Kominterne, čeprav prikrita, ostane isto kakor poprej.

Iz New Yorka poročajo, da so lastniki južnih premogovnikov obvestili predsednika konferenca za plače, da ne bodo več sodelovali pri pogajanjih z delavskim sindikatom.

Odkar je japonska mornarica naznanila, da je začela s pilotskimi tečajmi za dijakke, se je samo z tokijskih vseučilišč prijavilo okoli 5000 dijakov.

Portugalski vojni minister je postavil pod vojno upravo dva portugalska premogovnika, San Pedro da Cova in Podorido, ter pozval vse delavce na delo, ki so bili zadnja tri leta zaposleni v rudniku.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

3

Dve uri zatem naju je že nesel, brzec proti meji. Med potjo mi je tovariš pripovedoval nekako takole: »Veste, da so udje skrivnostnih političnih združenj na Balkanu, to je ljudje, za katerimi sem vohunil, o meni nekaj sumili. Odkrili so celo — ne vem kako — neobljudeno vilo, ki mi je včasih služila za skrivno pribežališče. A to sem žal zvedel šele pozneje...«

Tisti dan pred vašim prihodom sem se podal v vilo, da bi ondi skril nekaj listin, ki bi jih moral izročiti vam. Toda prav med tem poslom me je v sobi druga nadstropja nekdo napadel s surovo silo. Ni dvoma, da je moral biti morilec najet od katerega izmed tistih združenj. Boj je bil zelo trd, toda konec koncev je napadalec le potegnil kratko.

No in zdaj morate razumeti, zakaj se je moralo zgoditi vse tisto, kar je prišlo pozneje. Pričakoval sem, da boste vi prišli naslednji dan. Ker nisem mogel trupla takoj spraviti s poti, bi vas bil rad kako opozoril, zakaj vila je odslej bila kaj nevarna kraj. Toda vi, dragi tovariš, ste bili prenašli in preveč se vam je mudilo.

Ko sem se naslednji večer vrnil v vilo, ste bili vi že notri. Komaj sem se utegnil skriti na hodniku, ko ste prišli po stopnicah iz prvega nadstropja. Ali naj bi vam šel naproti ter se vam dal spoznati? To bi bilo kaj neprevidezno, zakaj pri priči sem zapazil, kako ste razburjeni, in videl, da držite v roki samokres...

Po drugi strani pa vas nisem niti poznal. Utegnili bi se primeriti, da bi v vas namesto na tovariša naletel na drugega zahrbtnega morilca. Mar ne?

Zaradi tega sem se moral zateči k hudi nevljudnosti. Moral sem vas z vso močjo mahovati po tilniku, da bi vas omamili. Potem sem vam predlagal žepa in obleko ter sem ondi našel listine, ki so mi povedale, kdo ste in kaj ste. Ni bilo moči dvomiti: bili ste tovariš, katerega sem pričakoval. Saj je vse prav preprosto in razumljivo, kaj?

Kar se pa tiče nesrečnika, ki me je napadel in ki je ostal v sobi drugega nadstropja, oh, zaradi tega se pa kar nič ne bojte... kmalu bo imel spodoben pogreb, kakor ga zasluži. Preden sem odpotoval, sem telefoniral svojim sumljivim »prijateljem« iz skrivne bratovščine, ljudem, ki niso samo izkušeni ubijalci, temveč tudi spretni grobarji...

Talisman.

Bilo nas je sedem. »Sedem peklenških čudeš«, kakor je imel navado govoriti šaljivec, kakršen je bil tovariš Peter Book. Sedem ljudi, starih od trideset do štirideset let, vsi jeklenih letnikov, bistrih možganov in jeter, da je bilo kaj. Vse to so bile neogibno potrebne reči, če smo hoteli tiste čase dobro delati. Kajti pisalo se je leto 1917, bili smo sredi prve evropske vojne in delali

smo v protivohunski službi, to je, pobijali smo nasprotnikovo vohunstvo doma in v tujini.

Od tistih sedmih fantov so štirje pustili življenje v službi, eden je leta dvajsetega umrl za legarjem, dva sta pa še na svetu: jaz, ki pišem te spomine, in pa Basil Horner, ki čehlja konje v neki kanadski konjušnici.

Zgodbe teh sedmih ljudi so vse zanimive. Toda tukaj bom povedal samo eno, zgodbo Richarda Festerja, zakaj prav večer je se je primerilo nekaj čudnega, kar mi je spet obudilo spomin nanjo.

Richard Fester je na prvi pogled in besedo zdel vse prej kakor prijazen in prijeten človek, kajti bil je videti človek, ki se rad postavlja, kar je vsakogar jezilo in razburjalo. Toda ko ga je človek bolje spoznal, pa bi ga bil najrajši pogladil po buči, ubogega, dobrega Festerja!

Njegova zgodba se začneja nekega večera v marcu leta 1917, ko smo vsi bili zbrani v neki pristaniški krčmi v Liverpoolu.

Ze dober mesec smo postavili po nabrežjih ter se delali, da smo mornarji, ki vsi obupani iščejo posla, toda v resnici smo čakali na vodilo, kdaj in kako naj odrinemo na sovražnikovo ozemlje.

Tiste čase je bilo skoraj nemogoče prekorčiti mejo nasprotnikove države po suhem. Zaradi tega so se vohuni zatekali k zvižajci, da so se vkrcavali kot mornarji na kako jadrnico, ki ni vzbujala nič suma. Ta jih je odpeljala na široko morje. V ugodnem trenutku so potem v trdi noči prestopili na kako podmornico, s katero se jim je pogosto posrečilo doseči kako zapuščeno mesto na sovražnikovem obrežju. Toda tudi ta način je bil precej nevaren, zakaj po pristanitvi je vohunov kar mrgolelo. Toda mi smo bili strokovnjaki in nihče ni mogel nič sumiti o teh sedmih fantih, ki so bili raztrgani in so kazali nasršene brade, ko so srdito listali zamazane mornarske knjžice in zahtevali službe ter udrihali čez podmorniško vojno, ki je pomorski promet zmanjšala tako zelo, da ga je bilo komaj za drago nit.

»Človek črkava od lakote!« je rjovel, teh sedem nezaposlenih mornarjev in nihče ni mogel niti slutiti, kakšen je njihov pravi posel. Toda nekega večera smo pod mrak šli mimo mostu, ki drži čez Mersey, in sicer prav tam, kjer je sključena starka prodajala tescenice iz željvega mesa in druge slaščice.

Drobna starka je nekam čudno pogledala Richarda Festerja. Trenutek pozneje je tovariš že imel v rokah slaščico, na katero je bil posebno pičen. Med sadno mezo v slaščici je bil listič iz pergamenta, na gosto popisan s številčkami. Bila je šifrirana zapoved, ki je govorila nekako takole:

»Kapitan Richard Fester se bo jutri vkrcal na jadrnico »Chaldea«. Na krovu bo dobil nadaljnja navodila.«

Se tisti večer smo v krčmi »Pri srebrnem labodu« zapijali tovariša, »ki je konec koncev vendarle dobil delo«. Pri tej priliki se je Fester raznežil zaradi pijače ter nam pokazal svoj talisman. Bila je to majhna bronasta svetinja, vsa poččkana s čudnimi kljukami.

Dobil sem jo od nekega domačega čarovnika med potovanjem po Vzhodu. S tem talismanom vam grem kamor koli, tudi v peklo, ne da bi se kaj obotavljal!« je vpil prijatelj ter s pestmi bil ob mizo. Bil je praznoveren, kakor se spodobila za pravega pomorščaka, ter pripovedoval različne zgodbe, pri katerih je čudna svetinja pokazala svojo čarovno moč.

Prijateljeve besede so razveseljevale kar vse goste v krčmi. Dosti izmed njih je čudežni talisman hotelo videti ter se ga dotakniti. Ko je Fester zvrnil poslednji kozarec, je vstal, pozdravil druščino in krenil proti vratom.

Vsi smo Festerja spremljali z očmi. Ko sem videl njegov opotekavi korak, nisem mogel drugega kakor obduvati prevečanega tovariša, ki je svojo vlogo tako dobro igral.

Dejal sem polglasno: »To je pravi vrag, ta Fester.« Sklonil sem se Petru Booku k ušesu in nadaljeval:

»Izmislil si je celo storijo o talismanu, da bi vsa godeja bila videti bolj zares. Kdo bi si bil mogel kaj takega misliti o njem!« Peter Book mi ni nič odgovoril, temveč je počasi vzdignil obraz k meni in se mi zagledal v oči. Čez čas je rekel:

»Naš prijatelj je zares tič! Toda... Skratka, zdi se mi, da zgodba s talismanom ni gola bajka. Fester je dosti pil in kadar ga je človek poln...«

Čez mesec dni so začela prihajati prva tajna poročila, ki jih je kapitan Richard Fester pošiljal s sovražnikovega ozemlja. Bila so res zelo zanimiva poročila. Kadar jih je poveljnik Eddington bral, si je pomaknil naočnike na konec nosu ter si glavo podprl z rokami.

Toda nekega grdega dne poročilo ni bilo več. Čakali smo, čakali kar naprej, čakali mesec dni, dva meseca, tri mesece.

Potem je Eddington potegnil iz kartoteke listek, na katerem so bili napisani podatki kapitana Festerja, in je na listek zapisal eno samo besedo: »Pogrešan.«

Preteklo je več ko petnajst let. Festerjevo izginjenje bi bilo ostalo za večne čase skrivnost, če me ne bi bilo prav snoči, ko sem bil v gosteh pri nekaterih prijateljih, prijelo,

da sem se začel sukati okoli ne prav čisto mlade, toda zelo lepe dame, katere imena ne bom povedal.

»Saj vas vendar poznam,« je kar na lepem rekla dama po krajšem pogovoru, streljala skozi naočnik s pogledom vame ter se mi skrivnostno nasmehnila. »Vi... Vi ste... Oh, oprostite mi, toda steklo je toliko vode pod mostovi, odkar... I seveda, med vojno ste vi bili... Da, bili ste v vohunski službi!«

Razgovor med nama, ki sem ga začel s precej drznimi pokloni, je tako padel na predmet, ki bi se mu bil prav rad izognil.

»Tudi jaz sem tedaj,« je začela ženska in se nepričakovano zresnila, glas pa ji je bil še tiši kakor poprej. »Tudi jaz sem delala kakor vi... Seveda za svojo domovino, ki je tedaj bila naša sovražnica. Tedaj nisem imela še niti dobrih dvajset let in moja služba je bila kaj skromna. A vsekakor... Imela sem prste tudi pri stvari, ki se je boste morda spominjali.«

Ženska se je ustavila ter se z naočnikom spogledljivo udarila po ustih. Potem me je nepremično pogledala in spet spregovorila:

»Ali se spominjate krčme »Pri srebrnem labodu« v Liverpoolu? Ali se spominjate deklin, ki je nosila mornarjem pijačo na mizo? Dekleta z gostimi, slamatnimi lasmi in sinjimi očmi, tako sinjimi?«

»Vi ste bili?« sem jo naglo ustavil ter stisnil zobe, da bi mi ne ušel razburjen vzklík.

»Kajpada!« je odgovorila ženska in sklonila glavo. »Prav jaz in nekega večera je bil ondi mornar, ki... Mi smo o tistih sedmih mornarjih, med katere je spadal, vedeli prav vse in smo jih seveda skozi nadzorovali. Nekega večera je nekdo izmed vas pokazal neki talisman. Se spominjate? Tudi jaz sem tisto čudno svetinjico držala za trenutek v roki. Tedaj sem vprav jedla in ni mi bilo težko odtisniti talisman v kosec sveže krušne sredice. Ostal nam je odtis, razločen odtis, ki ga ni bilo moči zamenjati s katerim drugim. Po odtisu smo naredili fotografijo, ki smo jo poslali vsem, kamor je bilo potrebno.

Vaš dobri tovariš je prišel na naše ozemlje in bi bil zadržan do hrota, če bi ne bilo tistega talismana... Nekega dne ga je po naključju ustavila naša patrula. Preiskali so ga in tako naprej. A ta vaš prevečani volun je ostal miren in se je smehljaj. Vedel je, da ima vse potrebno in kar se izborne listine in da ne nosi pri sebi pravičarskega, kar bi ga utegnilo spraviti v zago. Toda...

V žepu na telovniku so pri njem našli talisman, ki ga je ta praznovrni človek vendarle vzel s seboj na nevarno pot. S pomočjo talismana smo ga razkrinkali...

Umrli je pogumno, kakor se spodobila vojaku...«